

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมไว้บ้างแล้ว ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

รายงานการวิจัยในประเทศ

จิระศักดิ์ โจรณาเปรมสุข และสุทธิ อธิปัญญาคม (2520) ได้สำรวจ "ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในเรื่อง อนามัยสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สืบหาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในเรื่อง อนามัยสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร จาก โรงเรียน 4 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 440 คน ผลการสำรวจพบว่า ความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทักษะอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการรณรงค์ เพื่อให้อนามัยสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ส่วนการปฏิบัตินั้น นักเรียนส่วนใหญ่ ปฏิบัติได้ถูกต้อง ยกเว้นบางเรื่อง เช่น เรื่องเกี่ยวกับมลภาวะของอากาศ

บุญนา ทานสัมฤทธิ์ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้และความคิดเห็น ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสกปรก" โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสกปรก ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของครูวิทยาศาสตร์ และครูสาขาอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของครูวิทยาศาสตร์และครูสาขาอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ธีรชัย บุรณะโชติ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "มลพิษของเสียงกับการเรียน การสอน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามลพิษของเสียงกับการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนมีเสียงรบกวนจากเครื่องกำเนิดเสียง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในห้องเรียนปกติ และนักเรียนที่เรียนอยู่ในห้องที่มีเสียงรบกวน จะมีอาการปวดศีรษะ ปวดหู หูอื้อ ออยากอาเจียร เบื่อเรียนและหงุดหงิด

โกลินทร์ รังสยาพันธ์ (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาความสับสนเป็นพิษของสิ่งแวดล้อม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจในความรุนแรงและอันตรายของปัญหา ความรู้ ความเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา ความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการแก้ปัญหา ทัศนคติที่เอื้อต่อการแก้ปัญหา และความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แต่มีความสัมพันธ์กับการประพฤติดุปฏิบัติ อันมีส่วนเพิ่ม หรือลดปัญหาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนในชั้น กิจกรรมเสริมหลักสูตร แหล่งวิชาที่ทำให้ความรู้และผลการเรียนสำหรับแนวทางศึกษาที่เสนอทั้ง 3 วิธี คือ การจัดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมสิ่งแวดล้อมเข้าในวิชาต่างๆ ของชั้นประถมศึกษา วิธีสอนสิ่งแวดล้อมเน้นให้นักเรียนได้สัมผัสกับปัญหาและลงมือปฏิบัติจริง และการจัดสอน หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนอกระบบโรงเรียน โดยผ่านสื่อมวลชน เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และ เมื่อปฏิบัติแล้วจะก่อให้เกิดผลดี

สุนีย์ พัฒน์จารีย์ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับมลภาวะ ระหว่างนักเรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์ที่เรียนวิชาชีววิทยา และไม่เรียนวิชาชีววิทยา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์เกี่ยวกับมลภาวะ ระหว่างนักเรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์ที่เรียนวิชาชีววิทยา และไม่เรียนวิชาชีววิทยา ผลการวิจัย ปรากฏว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับมลภาวะทางอากาศ น้ำ และ เสียงของนักเรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์ที่เรียนวิชาชีววิทยาและไม่เรียนวิชาชีววิทยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ณรงค์ ศรีสนิท (2524) ได้วิจัยเรื่อง "ความรู้ และ เจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้ และ เจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้ในระดับปานกลาง มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในทางบวก นักศึกษาหญิงมีความรู้มากกว่านักศึกษาชาย นักศึกษาสายวิทยาศาสตร์ มีความรู้มากกว่านักศึกษาสายสังคมศาสตร์ นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร มีความรู้มากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในภาคอื่นๆ แต่นักศึกษาที่บิดามารดา

มีอาชีพต่างกันจะมีความรู้ไม่แตกต่างกัน นักศึกษาชายมีเจตคติในทางบวกมากกว่านักศึกษาที่มีภูมิฐานะทางภาคอื่นๆ ส่วนนักศึกษาที่มีบิดามารดามีอาชีพต่างกัน มีเจตคติไม่แตกต่างกัน ความรู้และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

นนทลี วิษพันธุ์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "เจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร 12 โรงเรียน จำนวน 480 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมเชิงนิมานในระดับสูง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เพศชายและเพศหญิง มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โปรแกรมวิทยาศาสตร์ และโปรแกรมอื่น ๆ มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครน้อยกว่า 2 ปี และมากกว่า 4 ปี มีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่โรงเรียนแหล่งต่างๆกัน จะมีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สนอง โปธิวิ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 4" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 4 ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 4 จาก 15 โรงเรียน จำนวน 370 คน ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชาย แหล่งความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากจะได้รับในห้องเรียนแล้ว นักเรียนจะได้รับจากวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือการไปทัศนศึกษาและเอกสารเผยแพร่ ส่วนแหล่งความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่นักเรียนยังได้รับน้อย ได้แก่ การชมภาพยนตร์ การบรรยาย การอภิปราย และการจัดนิทรรศการ

มานิต เรืองรัตน์ (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร" การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้น ป. 5 ที่อยู่ในโรงเรียนในเขตชุมชนชั้นในกับนักเรียนชั้น ป. 5 ในโรงเรียนชุมชนชั้นนอก โดยใช้แบบสอบถามถามความรู้และทัศนคติกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นโรงเรียนในเขตชุมชนชั้นใน 6 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 240 คน ชั้นนอก 6 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 240 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้ทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. ผลการเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของนักเรียนทั้ง 2 เขตชุมชน ปรากฏว่าความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนทั้ง 2 เขตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ปรมาภรณ์ สมานประธาน (2525) ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 11 ที่มีต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 11 ที่มีต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 11 ที่มีถิ่นอาศัยอาศัยอยู่ในเมืองกับนอกเมือง จำนวน 900 คน ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักเรียนชาย และหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่อยู่ในเมืองกับนอกเมือง มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิริเจษฎ์ รัตนจรณะ (2527) ได้วิจัยเรื่อง "ความรู้และเจตคติของผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้และเจตคติของผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ผู้สอนหมวดวิชาวิทยาศาสตร์มีความรู้มากกว่าผู้สอนในหมวดสังคมศึกษา และหมวดวิชาอื่น ๆ และผู้สอนที่มีจำนวนปีที่สอนระหว่าง 1-5 ปี มีความรู้มากกว่าผู้สอนตั้งแต่

10 ปีขึ้นไป ส่วนผู้สอนที่แตกต่างกันในเพศ และวุฒิการศึกษาสูงสุดนั้นมีความรู้ ไม่แตกต่างกัน ผู้สอนมีเจตคติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วย และผู้สอนที่มีความรู้เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมศึกษาสูง จะมีคะแนนเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมสูงด้วย

ปรียา กาญจนกิจ (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างมโนคติ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างมโนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ กับเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12 จำนวน 647 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเชิงนิมมาน
2. มโนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและเจตคติต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12 มีความสัมพันธ์ ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิยนา ศรีชัย (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของ นักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษามหาวิทยาลัย และ ปัจจัยซึ่งมีผลต่อความเข้าใจ และทัศนคติดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษา จำนวน 2,257 คน จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาจัดลำดับความ สำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมรองจาก ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและการเมือง แหล่งข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ได้จากสื่อมวลชน เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจและ ทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมระหว่างชั้นปีของนักศึกษา ขนาดของครอบครัวและอาชีพของ บิดา พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน เพศและภูมิภาคของนักศึกษา มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ความรู้ที่แตกต่างกัน มหาวิทยาลัยและคณะที่เรียนมีผลทำให้ความรู้และทัศนคติแตกต่างกัน

รายงานการวิจัยในต่างประเทศ

จาคอบี (Jacoby, 1972) ได้ศึกษา "ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นห่วง
กังวล (Concern) ต่อสิ่งแวดล้อมกับระยะเวลา ที่เข้าไปอยู่ในสภาวะแวดล้อมเป็นพิษ"
(Perception of environmental quality in the city of district concern
about noise, air and water pollutions as a function of exposure to
pollutions) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความห่วงกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม
เป็นพิษ ของผู้ที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในระดับที่รุนแรงต่างกัน พบว่า
มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ และจะสัมพันธ์กับความรุนแรงของสภาวะความเป็นพิษของ
สิ่งแวดล้อมด้วย แสดงว่าคนเรายังอยู่ในสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเท่าใด ก็ยิ่งทำให้มีความกังวลมาก
ขึ้น ส่วนคนที่อยู่ในบริเวณที่ไม่มีปัญหา ก็มีแนวโน้มแสดงว่า ขาดความสนใจและความร่วมมือใน
การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

เบอร์เชทท์ (Burchett, 1972) ได้ศึกษา "เจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 4 5 6" (A descriptive study of fourth, fifth and
sixth grade students attitude related to environmental problems)
ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับ 4 5 6 ที่คัดมา 98 ห้องเรียน จากโรงเรียนประถมศึกษา
2 โรงเรียน ที่มีระบบการสอนเหมือนกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อปัญหา สิ่งแวดล้อม
ในทิศทางบวก ปัญหาสิ่งแวดล้อมในอนาคตจะรุนแรงมากกว่าในปัจจุบัน สิ่งที่มีอิทธิพลต่อเจตคติของ
นักเรียน คือ การสอนของครูและสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น ภาพยนตร์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะ
ส่งผลถึงเจตคติของนักเรียนและองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะ เป็นตัว เปลี่ยนแปลง เจตคติของนักเรียน
คือ การได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

วินสตัน (Winston, 1974) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่าง
รับรู้ หรือตระหนักในคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกลุ่มนักเรียนมัธยม" (The relationship of
awareness to concern for environmental quality among selected high
school students) โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนมัธยมในชิคาโก จำนวน 129 คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนยอมรับและมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม แต่การยอมรับและการมีความรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

แซคเคอร์ (Zacher, 1974) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาผลของปัจจัยที่มีต่อความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของเด็กระดับชั้น 11 ในมอนตানা" (A study of factor affecting the environmental knowledge of eleventh grade students in Montana) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้น 11 ในมอนตানা จำนวน 436 คน จาก 6 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามปัจจัยคือเพศ ขนาดของครอบครัว การรับสื่อมวลชน การเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาสิ่งแวดล้อมและภูมิลาเนา

เพิร์ก (Perkes, 1974) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับ 10 และ 12 จากโรงเรียนบริเวณทะเลสาบทั้ง 5 แห่งและรัฐทางตะวันตก 6 รัฐ" (A survey of environmental knowledge and attitude of tenth and twelfth grade students from five Great Lakes and six Far Western States) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับ 10 และ 12 จากโรงเรียนบริเวณทะเลสาบทั้ง 5 แห่งและรัฐทางตะวันตก 6 รัฐ โดยใช้นักเรียนระดับ 10 และ 12 โรงเรียนละ 30 คน จาก 199 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิง แต่มนิยมทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน
2. คะแนนมโนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้น 12 สูงกว่านักเรียนระดับชั้น 10 แต่คะแนนความรู้ไม่แตกต่างกัน
3. เจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนหญิงและชายแตกต่างกัน และนักเรียนที่เรียนคนละระดับชั้น จะมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมต่างกันด้วย

ไดยาร์ (Dyar, 1975) ได้ศึกษาเรื่อง "การประเมินทัศนคติ และพฤติกรรม เกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้น 7" (Assessing the environmental attitudes and behaviors of a seventh grade school pollution) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้น 7 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 637 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีความกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ส่วนเด็กที่อยู่ในเขตเมืองมีความกังวลน้อยที่สุด เด็กที่มีความสามารถในการเรียนในระดับสูงและกลาง มีความกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่าเด็กที่อยู่ในระดับต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมไม่มาก เด็กผู้หญิงมีคะแนนทัศนคติ และพฤติกรรมต่ำกว่าเด็กผู้ชายเล็กน้อย

อีเวอร์สัน (Iverson, 1975) ได้ศึกษา "ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม กับความเอาใจใส่เป็นธุระต่อสิ่งแวดล้อม" (An analysis of the interrelationship of environmental knowledge and environmental concern) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม กับความเอาใจใส่เป็นธุระต่อสิ่งแวดล้อม โดยออกแบบทดสอบเป็น 2 ชุด ชุดแรกถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เทคโนโลยีและการเพิ่มของประชากร ชุดที่ 2 ถามเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ประชากรเป็นนักเรียนมัธยม จำนวน 296 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและความเอาใจใส่เป็นธุระต่อสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

มิลเลอร์ (Miller, 1975) ได้ศึกษา "เจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และภาวะมลพิษ" (The development of pre-adult toward environment conservation and pollution) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และภาวะมลพิษ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระยะของการสร้างเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเด็กระดับชั้น 8 มีเจตคติไม่ต่างจากผู้ใหญ่ระดับความเป็นห่วงกังวล (concern) ต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอในระดับชั้นประถมศึกษา การเข้าใจ หรือเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งแวดล้อมก็เกิดกับเด็กในระดับประถมศึกษาด้วย มิลเลอร์ ได้สรุปว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นระยะที่จะต้องสร้างเจตคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่เด็ก

ชิตวูด (Chitwood, 1977) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของผู้ที่เข้าค่ายอนุรักษ์สำหรับเยาวชน" (The relationship between environmental knowledge, environmental attitude and locus of control in selected Youth Conservation Camp enrollers) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษาความรู้และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมว่าเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ หลังจากจบการเข้าค่ายแล้ว ผลการวิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมในทางที่ดีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คะแนนจากการวัดความรู้มีความสัมพันธ์กับคะแนนแบบวัดเจตคติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความแตกต่างของคะแนนระหว่างเพศชาย และเพศหญิงมีค่าคะแนนน้อย เพศชายมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านความรู้มากกว่า และเพศหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าเพศชาย

ริชมอนด์ (Richmond, 1977) ได้ศึกษา "ความรู้และเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในประเทศอังกฤษ" (A survey of the environmental knowledge and attitude of fifth year students in England) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในประเทศอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1,100 คน จาก 383 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อไม่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียน ถ้านักเรียนมีเรื่องต้องรับผิดชอบและต้องการเสียสละมาเป็นภาระ เจตคติจะเป็นไปในทางลบ นักเรียนชายมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่านักเรียนหญิง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ และความรู้เป็นความคิดรวบยอดที่ต้องก่อให้เกิดเจตคติที่ดีได้

อลายโม (Alaimo, 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษา" (A study of factors influencing value preference in environmental problems of seventh through twelfth grade students) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้น 7 จำนวน 615 คน และระดับชั้น 12 จำนวน 70 คน ปัจจัยที่ศึกษาได้แก่

เพศ การยอมรับตนเอง เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โอกาสในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมต่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และนักเรียนทุกระดับจะคำนึงถึงเหตุผลด้านเศรษฐกิจเป็นสาเหตุแรกที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและแต่ละระดับกัน ดังนั้นการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมควรจะไปตามระดับของนักเรียน

แรมซี (Ramsey, 1987) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลของการเรียนแบบวิเคราะห์ ปัญหา และฝึกปฏิบัติที่มีต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้น 7" (A study of effects of issue investigation and accept training on characteristics associated with environment behavior in seventh grade students) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบวิเคราะห์ ปัญหา และฝึกปฏิบัติที่มีต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้น 7 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น นักเรียนระดับชั้น 7 จำนวน 85 คน ผลการวิจัยพบว่า การเรียนแบบวิเคราะห์ปัญหา ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ที่ขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการฝึกปฏิบัติทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นที่จะช่วยแก้ปัญหาได้

อูลเลอร์ (Euler, 1988) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบโปรแกรมการสอนสิ่งแวดล้อมแบบในระบโรงเรียนกับนอกระบบโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้น 6" (A comparison study of the effectiveness of a formal vs nonformal environmental education program for male and female sixth grade students' environmental knowledge and attitudes) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษาสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อความรู้ และทัศนคติของเด็กระดับชั้น 6 กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนระดับชั้น 6 จำนวน 267 คน ในโรงเรียนในนิวยอร์ก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบในระบโรงเรียน มีคะแนนความรู้สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบนอกระบบโรงเรียนและกลุ่มควบคุม กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบนอกระบบโรงเรียนมีคะแนนทัศนคติสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบในระบโรงเรียนและกลุ่มควบคุม

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศส่วนใหญ่ เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียนหลายระดับ การวิจัยนั้น ๆ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

สรุปผลรายงานการวิจัย โดยส่วนรวมได้คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีและปานกลาง
2. ทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี
3. การปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี
4. ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กัน
5. ตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อม คือ เพศ และระดับการศึกษา
6. สื่อมวลชนเป็นแหล่งทำให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่ให้ผลดี

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยความสนใจที่จะศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองที่มีมลพิษในสิ่งแวดล้อมอยู่มาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย